

120 éves a magyar szabadalmi jogalkotás

Dr. Alpár Erzsébet

Budapest, 2015.06.04.

Szabadalom:
Energiatakarékos izzó
Intelligens hűtő
Páraelszívó: szűrő
rendszer
Genetikailag
módosított étel
Használati
mintaoltalom:
Gyümölcsprés
Kenyérpirító
Formatervezési minta:
Mozsár
Bárszék
Konyhabútor
Konyhabútor felülete
Szerzői jog:
Szakácskönyv
Magazin
Szobrok
Maga a kép
Növényfajta oltalom:
Virág
Alma
Védjegy:
Logó

Szabadalmi jogviszony (abszolút szerkezetű tulajdonjogviszony)

Bizonyos találmányok kizártak tárgyuk miatt
(közrendbe ütköző hasznosítás, ember klónozás)
A találmány lehet magán/alkalmazotti/szolgálati

Tartalma: lényegében
kizárólagos
hasznosítási jog,
illetve mások
ettől való eltiltása

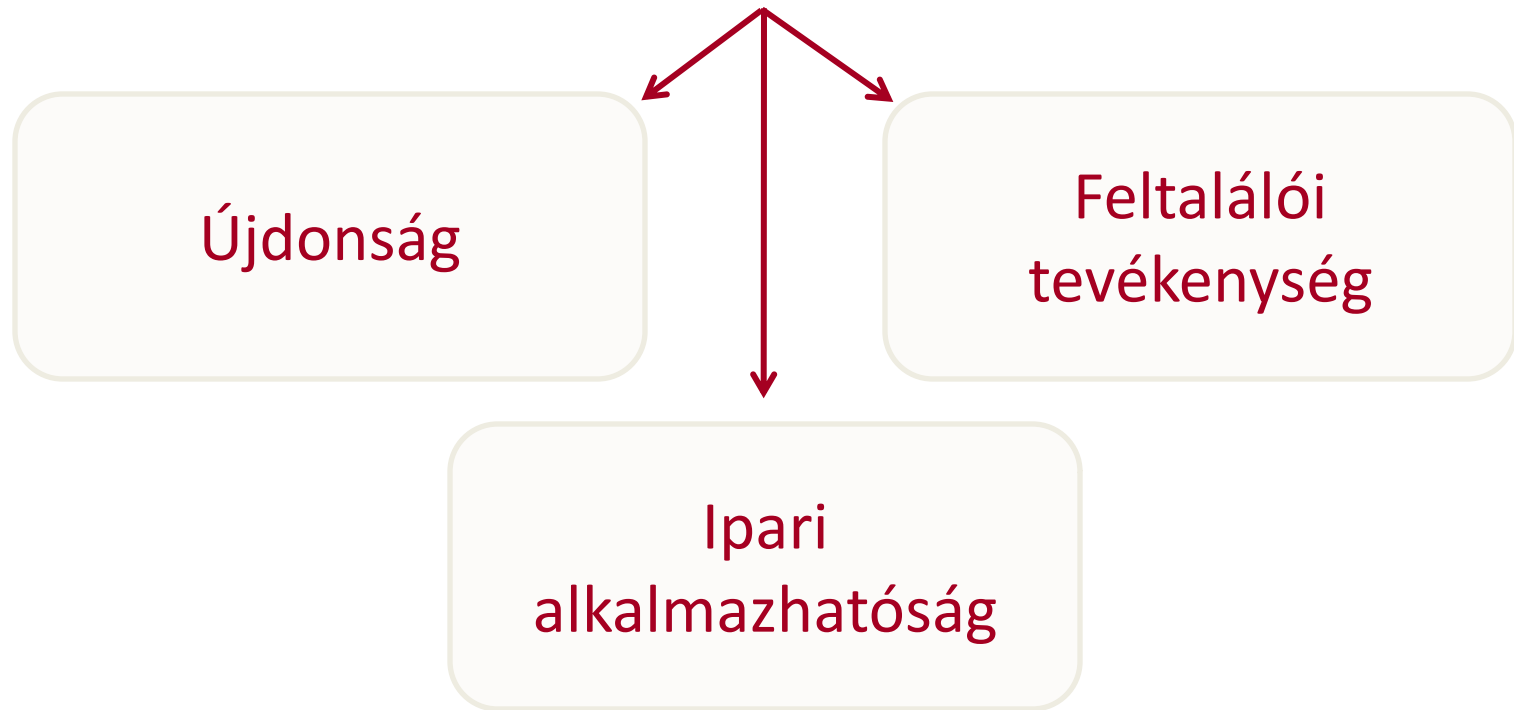

Időtartama:
20 év

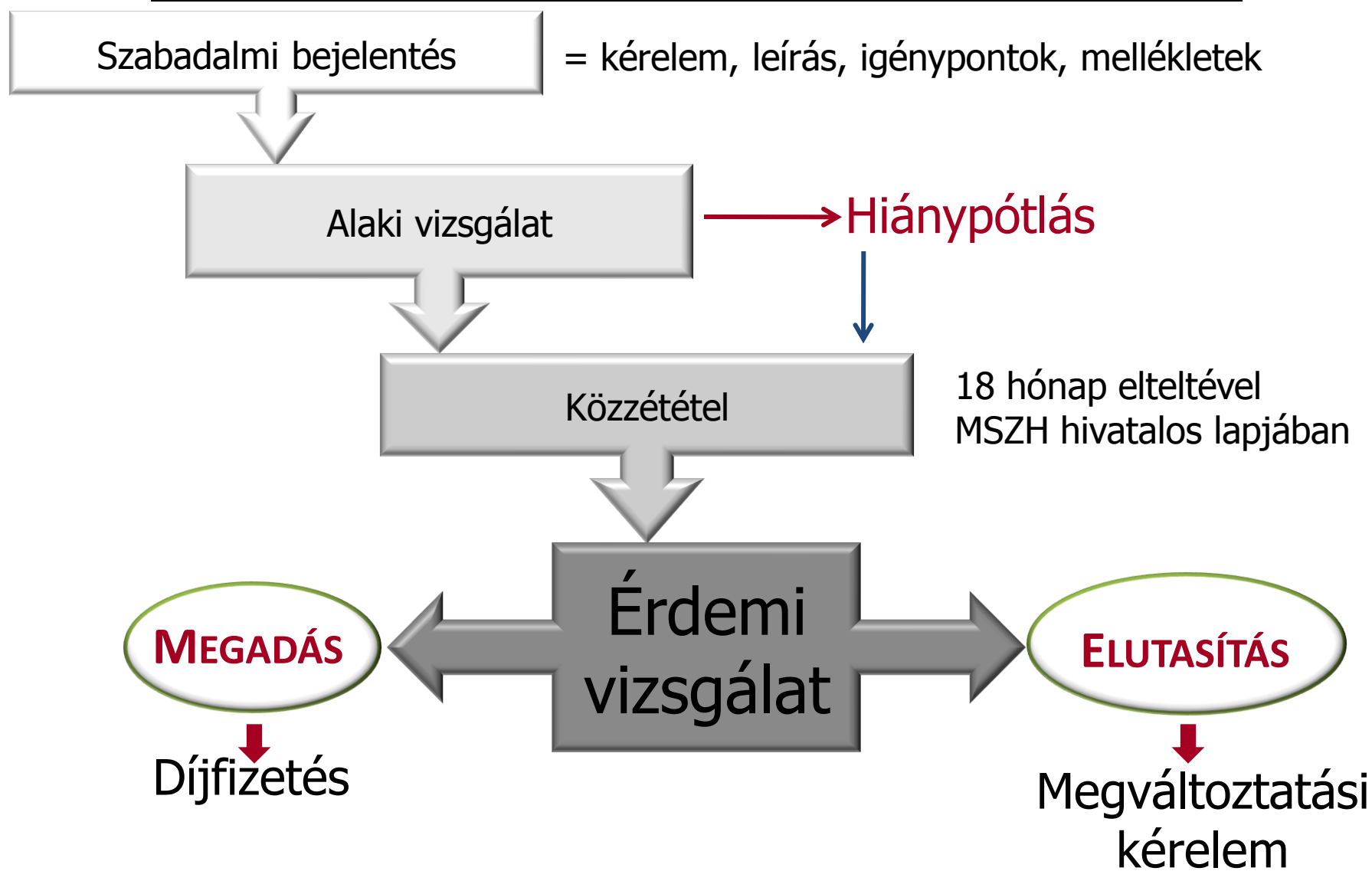
Oltalom köre: a szabadalmi bejelentés
igénypontjai határozzák meg

A szabadalmi oltalomszerzés alapvető szabályai

Hármas kritériumrendszer

Szabadalmi oltalom keletkezése

Szabadalmi intézményünk történeti előzményei

- I. Privilégiumok kora 1822 ig
- II. Ipari találmányok kora
- III. Az önálló magyar, piacgazdasági rendszerű szabályozás 1895 és 1949 között
- IV. A szovjet modell befolyása alatt működő újítási találmányi rendszer 1949-1957 között
- V. Visszatérés a klasszikus piacgazdasági iparjogvédelmi rendszerhez 1969 től

Az első ismert szabadalomlevelet I. Jakab angol király adta 1617-ben Rathbone Áronnak földmérésre

*Török László szabadalmi bíró urának
mely biztosságot jelent a mérő
Bp. 1913. IX. 6.*

A TALÁLMÁNYI SZABADALOM

A SZABADALMI JOG ÉS GYAKORLAT
KÜLÖNÖS TEKINTETTEL
MAGYARORSZÁGRA

IRTA

DR. JUR. TÖRÖK LÁSZLÓ
OKL. GÉPÉSZMÉRNÖK
HITES SZABADALMI ÜGYVIVŐ
KIR. TÖRVÉNYSZÉKI HITES SZAKERTŐ

BUDAPEST, 1913
RÉNYI KÁROLY KIADÁSA
V., VIGADÓ-UTCA 1.

„Privilegien”

- Veczler Ádám szabadalma sorsjátéokra
- Hoffmann József szabadalma álarcos táncmulatságokra
- 1675 Christian Sindnek gyapjúszővőgyárra
- 1770 Madruczy András szabadalma tojáshéjból készített festék gyártására
- 1775 Löbl Ahron Dindescher szabadalma nyírfaolaj előállításra

Új módszer a hajók építésére és az azokkal való hajózásra

Batthyány Tódor kizárólagos szabadalma

- Szabadalmaztatva: 1793. június 17-ém
- Helyt. Tan.o.departem.commerc.1793.Fons
152.Pos.1

„Mivel mi gondjaink jelentős részét fordítjuk arra, hogy az Istentől uralmunk alá bízott népek életéhez szükséges dolgokról gondoskodjunk és mivel bizonyított tény, hogy a szükséges dolgok bősége csak a külfölddel való kölcsönös kereskedelemmel gyarapítható.....”E célból őszintén kedvelt hívünk, tekintetes és nagyságos gróf Batthyány Tódor, Németújvár örökös ura,,,,előterjesztett kérelme, mivel hogy folytonos vizsgálódás és hosszas fáradozás, ismételten elvégzett költséges próbák és kísérletek után a hajók építésének új módját, valamint...”azokkal mind tengeren, mind pedig a folyókon, a vízfolyás irányában, és annak ellenében való hajózás módszerét újból felfedezte és feltalálta, amely azoktól, amelyeket eddig ismertek és amelyeket eddig mindenki használt akár biztonságot, hasznosságot, nem különben a kényelmet tekintve, tejesen különbözik, érdemes arra, hogy minősége okán előnyben részesüljön. „

„A gróf az e célból létrehozandó társulatával a hajóépítésnek ezt az új, hasznos módját ...saját költségén bevezetni kívánja...” Ezáltal a köznek tekintélyes előnyt szándékozik nyújtani, különösen, ha ilyen hajózás gyakorlására kegyes kizárólagos szabadalmunkat a következő húsz egymást követő évre oly értelemben méltóztatjuk kegyelmesen adományozni, hogy az összes császári és királyi örökös tartományainknak ezen idő alatt senkinek se legyen szabad a hajók, bárkák és bármi féle vízi járművek építésmódját akár egészen, akár annak valamely lényeges részében utánozni...vagy a grófnak és társulásnak írott engedélye nélkül bármiképp használni.”

„Azért császári és királyi legfelsőbb hatalmunkból””Gróf Batthyány Tódor legalázatosabb előterjesztésének és kérelmének egyes meghallgatása és jóváhagyása mellett neki és társulásának az aluljegyzett mai naptól számított húsz egymást követő évre, minden díj befizetése nélkül kegyelmesen kizárólagos szabadalmat adományoztunk a következő feltételekkel:”

- a). a gróf által felfedezett új hajóépítési és hajózási módszert”...” 3 éven belül szakértők vizsgálatának „...”vessék alá. A minőségen kívül minden egyéb körülmény figyelembevételével hamisítatlanul mutassák ki azt, mi az ami benne praktikus, hasznos, a jelenleg használttól különbözik és teljesen új.
- b). „bármely vitás kérdés elintézésére, mely mások hasonló találmányaival akár a hajók szerkezetére, akár azokon végzett újírtást illetően keletkezhet, és annak elbírlálásánál, hogyan és milyen mértékben egyezik a szóban forgó találmánnyal az ilyen újírtás, vagy miben különbözik attól, „...az efféle hajók terve vagy rajza, vagy mintája, avagy szerkezetének modellje ládába zárva, annak részletes leírásával a Magyar Királyi Udvari Kancelláriánkhoz megőrzés végett lepecsételve beterjesztendő.”
- c). „Az ezen új módszer szerint, valamely részükben utánzott hajó és hajózási eszközök lefoglalás és elkobzás terhe alatt teljesen a folyamodó grófra és társulatára szálljanak át”...” és 400 arany pénzbírság sújtsa a bitorlást elkövetőt minden egyes bitorlási esetben, melynek felét királyi kincstári kincstárunk, másik felét pedig a „...”gróf és társulata veheti fel. Ezt a bírságot királyi fiskusunk elengedhetetlenül beszedi.”

II. Ipari találmányok kora

A közös osztrák-magyar, piacgazdasági rendszerű
szabályozás 1822-1895 között

- 1820.évi dec. 8 i osztrák szabadalmi páten
 - 1821. évi febr. 1.i 1132 sz. rendelet
 - 1822. évi márc. 12. 6137. sz. rendelet
 - 1832. márc. 31. új szabadalmi páten
 - 1861. évi Ideiglenes Törvénykezési Szabályok
1867. Vám és kereskedelmi egyezmény XVI.cikk

Fennmaradt régi gyári szabadalmak jegyzéke

ietti előzményei.
közre.

rának a Császári-
ító, hogy az Udvari
a szől és díjat még
nt az előírt és fen-

: 2518/118. II. 8.,

inyei. Bp., 1943.
letesebb leírása is

FÜGGELÉK¹³⁰

A fennmaradt régi gyári szabadalmak jegyzéke

1703. ápr. 27. Bécs: I. Lipót király De Monte Gratiae Daniel Erasmus római szent birodalmi lovagnak posztó- és szövettfestő gyárra szabadalmat adományoz.
1709. jan. 28. Bécs: I. József király P. Passardy bécsi kereskedőnek engedélyt ad arra, hogy mindenfajta arany-, ezüst- és selyemfonalak kézművességét a magyar királyságba bevezesse.
1717. nov. 19. Bécs: III. Károly király mint német-római császár a Szent Mária tartományi ferencrendű atyáknak szabadalmat ad arra, hogy esztergomi rendházukban a posztókészítést és a posztónyíró ollók élesítését a rend tagjai szükségletének kielégítésére gyakorolják.
1767. jan. 30. Bécs: Mária Terézia a Pozsony vármegyei Cseklész városban vászonnemű gyárat létesítő társaságnak szabadalmat adományoz.
1769. jún. 21. Bécs: Mária Terézia id. Grassalkovich Antal gróf hatvani posztógyárára szabadalmat adományoz.
1770. jan. 13. Bécs: Mária Terézia Madruczi András bárónak a tojás héjából történő fehér festék gyártására szabadalmat adományoz.
1770. jan. 19. Bécs: Mária Terézia Windischgrätz József gróf teplici vászonnemű és bőrgyárára szabadalmat adományoz.
1780. jún. 9. Bécs: Mária Terézia Limmer Bernát pozsonyi polgárnak és selyemszövet-gyárosnak szabadalmat adományoz pozsonyi gyárára és arra, hogy hazai tanulókat mesterségére kitanítson és őket – céhbeli rendszabás nélkül – törvény szerinti mesterlegényekké avassa, s e mesterségben kitanítottak céhbellekül ismertessenek el.
1780. dec. 9. Bécs: II. József Cavali Antalnak kizárólagos szabadalmat adományoz, hogy létesítendő gyárában, Fiumében, az ennek területén összeszedendő házi hamut hamuzsírra dolgozhassa fel.
1786. nov. 23. Bécs: II. József Werthmüller Fülöp Henriknek és társulatának a Komárom vármegyei Marczalházán létesített szeszegető és pároló gyárára a magyar királyság és a német örökös tartományok területére 30 évre szabadalmat adományoz.

Fennmaradt régi gyári szabadalmak jegyzéke

Nem kizárólagossággal engedélyezett gyári szabadalmak

1809. márc. 11. Bécs: I. Ferenc király megengedi hét gazdasági-műszaki társaságnak, hogy 'Gazdasági-műszaki termékek kir. m. szabadalmazott társasága' elnevezéssel egyesüljenek.
1815. nov. 3. Velence: I. Ferenc király Strauss Ferencnek, a Sopron vármegyei Nagy-Hóflány likörgyárosának engedélyt ad, hogy a cs. kir. tartományokban – az arra illetékes hatóság előzetes jóváhagyásával – rak-tárakat létesítsen.
1817. aug 1. Czernovitz: I. Ferenc király Haenisch József pozsonyi polgár-nak és posztógyárosnak gyárára szabadalmat adományoz.

Országos gyári jogosultsággal engedélyezett szabadalmak

- 1796: Hopf és Bräunlich brünni gyárosok Magyaróváron létesített posztó-és szövetyára számára.
- 1801: Strauss Ferenc (ld. előbb) a cs. kir. sas jelvény használatára.
- 1802: Schaffer Zsigmond ny. kapitánynak győri festék- és kémiai gyárára a cs. kir. sas jelvény használatára.
- 1803: Wirkner István és társai Kassán létesített kőedény gyárára.
- 1804: Rasp János Mátyás soproni pamutáru-gyáros gyárára.
- 1804: Dr. Oesterreicher József soproni gyáros üveggyárára.
- 1805: Robitsek József pesti tükörgyárosnak a cs. kir. sas jelvény boltja előtt való kifüggesztésére.
- 1806: Susanni Miklós elefánti birtokbértlőnek rozsólisz és likörgyára szá-mára a cs. kir. sas jelvény kifüggesztésére.
- 1806: Rupprecht Jánosnak és Kühn Kristófnak – a soproni cukorgyár új tulajdonosainak – a jogelődeik számára 1794-ben adományozott ki-váltság megerősítésére.

Ipari találmányok korának legjelentősebb találmányai

- Jedlik Ányos (1828) - villanymotor őse
- Irinyi János (1839) – zajtalan gyufa
- Petzval József (1840) – Petzval lencse
- Déri/Bláthy/Zipernovszky (1885) – transzformátor
- Schenek/Farbaky (1885) – akkumulátor
- Bánki/Csonka (1893) – porlasztó
- Puskás Tivadar (1893) – telefonhírmondó
- Polák/Virág (1895) - gyorstávíró

Szabadalmi intézményünk történeti előzményei

- I. Privilégiumok kora 1822 ig
- II. Ipari találmányok kora
- III. Az önálló magyar, piacgazdasági rendszerű szabályozás 1895 és 1949 között
- IV. A szovjet modell befolyása alatt működő újítási találmányi rendszer 1949-1957 között
- V. Visszatérés a klasszikus piacgazdasági iparjogvédelmi rendszerhez 1969 től (1969. évi II. törvény)

OTTO TITUS BLÁTHY:

Kühleinrichtung für elektrische Maschinen

angemeldet am 22. November 1909

OTTO TITUS BLÁTHY IN BUDAPEST.
Kühleinrichtung für elektrische Maschinen.
Zusatzpatent zum Patente Nr. 37816.
Angemeldet am 22. November 1909. — Beginn der Patentdauer: 15. Jänner 1911.
Längste mögliche Dauer: 14. August 1923.

In dem Patente Nr. 37816 ist eine Kühlvorrichtung für elektrische Maschinen unter Schutz gestellt, bei welcher der den Ständer unmittelbar berührende Wassermantel von Luftkanälen durchsetzt ist, durch welche die innerhalb des Gehäuses zirkulierende Kühlluft hindurchgetrieben wird.

In manchen Fällen kann es vorkommen, daß die Anzahl der am Umfange eines Kreises unterbringbaren Luftkanäle zur Erzielung der erforderlichen Kühlung nicht ausreicht, und daß die Anzahl der Luftkanäle ohne Vergrößerung des Durchmessers des kreisrunden Maschinengehäuses vermehrt werden muß, oder es können Fälle eintreten, wo es unzulässig ist, die Stärke des Wassermantels am ganzen Umfange des Maschinengehäuses so weit zu vergrößern, daß Luftkanäle Raum hätten. Da nun in den meisten Fällen der Raum nur in einzelnen bestimmten Richtungen beschränkt ist, z. B. in der Höhen- oder Breitenrichtung oder in beiden, so kann man durch ungleichmäßige Verteilung der Luftkanäle in den Raumverhältnissen entsprechend angeordneten Ausbuchtungen des Wassermantels oder in besonderen, mit dem Wassermantel verbundenen Wasserbehältern den zur Unterbringung dieser Luftkanäle jeweilig zur Verfügung stehenden Raum ausnützen.

Die Zeichnung zeigt verschiedene Beispiele der neuen Anordnung der Luftkanäle. Bei dem Beispiel Fig. 1 ist die Höhe und Breite des für die Maschine zur Verfügung stehenden Raumes begrenzt. Der Wassermantel 2 ist nun derart gestaltet, daß während seine innere, dem Eisenkörper des Ständers sich anschmiegende Wandung a zylindrisch ist, die äußere Wandung b einen viereckigen Querschnitt erhält, so daß an den vier Ecken Ausbuchtungen 2^a entstehen. Die Luftkanäle 5, 5 sind in den vier Ausbuchtungen des Wassermantels untergebracht, während die Stärke des Wassermantels an den Stellen c, c gering sein kann.

Fig. 2 zeigt eine Verteilung für den Fall, daß die eine Reihe 5 der Luftkanäle am Umfange der Maschine zur Kühlung nicht ausreicht und der Durchmesser des Gehäuses nicht weiter vergrößert werden kann. Hier sind die weiteren Luftkanäle 5^a in den den Sockel bildenden Ausbuchtungen 2^a des Wassermantels untergebracht.

Fig. 3 zeigt eine Anordnung für den Fall, daß eine große Anzahl von Luftkanälen bei geringer Bauhöhe der Maschine angebracht werden muß. Hier besitzt der Wassermantel zu beiden Seiten der Maschine Ausbuchtungen 2^a und die Luftkanäle 5 sind in diesen letzteren untergebracht.

Bei der Anordnung nach Fig. 4 ragt die zur Unterbringung der Luftkanäle dienende Ausbuchtung 2^a des Wassermantels in das Fundament.

Der die Luftkanäle enthaltende Wasserkasten kann jedoch, wie dies Fig. 5 im Querschnitt und Fig. 6 im Längsschnitt zeigt, einen besonderen Behälter 2^b (oder deren mehrere) bilden, welcher durch Röhren c mit dem Wassermantel 2 in Verbindung steht. Die Luftkanäle 5^a befinden sich in dem Wasserkasten 2^b.

Selbstverständlich kann die Anordnung auch umgekehrt werden, d. h., daß, wie aus Fig. 7 und 8 ersichtlich, das Wasser innerhalb eines Röhrenbündels 2^c fließt, während die Kühlluft der Maschine, durch den Kasten 5^a strömend, die Röhren von außen bestreicht.

Während die das Kühlwasser enthaltenden Röhrenbündeln in Fig. 7 und 8 wagerecht sind, können sie nach Fig. 9 auch lotrecht angeordnet sein. Auch hier streicht die Kühlluft der Maschine zwischen den Röhren 2^c hindurch.

PATENT-ANSPRÜCHE:

1. Kühleinrichtung für elektrische Maschinen nach dem Patente Nr. 37816, dadurch gekennzeichnet, daß der Wassermantel an einzelnen Stellen des Umfanges der Maschine Ausbuchtungen besitzt, innerhalb welcher alle Luftkanäle oder ein Teil derselben angeordnet sind.

2. Kühleinrichtung nach Anspruch 1, dadurch gekennzeichnet, daß die Luftkanäle für die Kühlluft der Maschine in einem besonderen, mit dem Wassermantel in Verbindung stehenden Wasserbehälter (oder deren mehreren) angeordnet sind.

Szabadalmi intézményünk történeti előzményei

- I. Privilégiumok kora 1822 ig
- II. Ipari találmányok kora
- III. Az önálló magyar, piacgazdasági rendszerű szabályozás 1895 és 1949 között
- IV. A szovjet modell befolyása alatt működő újítási találmányi rendszer 1949-1957 között
- V. Visszatérés a klasszikus piacgazdasági iparjogvédelmi rendszerhez 1969 től (1969. évi II. törvény)

Szabadalmi intézményünk történeti előzményei

- I. Privilégiumok kora 1822 ig
- II. Ipari találmányok kora
- III. Az önálló magyar, piacgazdasági rendszerű szabályozás 1895 és 1949 között
- IV. A szovjet modell befolyása alatt működő újítási találmányi rendszer 1949-1957 között
- V. Visszatérés a klasszikus piacgazdasági iparjogvédelmi rendszerhez 1969 től
(1969. évi II. törvény)

Szabadalmi intézményünk történeti előzményei

- I. Privilégiumok kora 1822 ig
- II. Ipari találmányok kora
- III. Az önálló magyar, piacgazdasági rendszerű szabályozás 1895 és 1949 között
- IV. A szovjet modell befolyása alatt működő újítási találmányi rendszer 1949-1957 között
- V. Visszatérés a klasszikus piacgazdasági iparjogvédelmi rendszerhez 1969 től
(1969. évi II. törvény)

Fejezetek a magyar szabadalomtörténetből (szerk: A. Szála Erzsébet), MATI, 2002

Ajánlás:

Gazda István, Szála Erzsébet, Alpár Geyza részére

MAGYAR TUDOMÁNYTÖRTÉNETI SZEMLE KÖNYVTÁRA 31.

Segédkönyv a felsőfokú oktatási intézmények számára

Megjelent a Magyar Szabadalmi Hivatal támogatásával

A jelen kötet

Bittó Béla „Szabadalmi intézményünk történeti előzményei”
című Budapest, 1943-ban megjelent munkájának
az ipari szabadalmakra vonatkozó fejezetei alapján készült

SAJTÓ ALÁ RENDEZTE:

DR. GAZDA ISTVÁN

IGAZGATÓ, MAGYAR TUDOMÁNYTÖRTÉNETI INTÉZET

A NÉMET SZABADALMI LEÍRÁSOKAT FORDÍTOTTA:

DR. A. SZÁLA ERZSÉBET

MŰVELŐDÉSTÖRTÉNETÉSZ, SOPRONI EGYETEM

SZAKLEKTOR:

ALPÁR GEYZA

AZ ELŐSZÓT ÍRTA:

DR. BENDZSEL MIKLÓS

ELNÖK, MAGYAR SZABADALMI HIVATAL

© DR. BITTÓ BÉLA JOGUTÓDAI, 2002

ISBN 963 9276 26 X

ISSN 1416-5368

A kötet összeállításához kapcsolódó tudományos kutatást

az OTKA T 033001 sz. programja tette lehetővé

Témavezető: dr. A. Szála Erzsébet

SZAKSZERKESZTŐK: CSÍZI KATALIN ÉS GYIMÓTHY ESZTER MÁRTA

A KUTATÁSBAN KÖZREMŰKÖDÖTT ENGLONER ERKA ÉS PEJÁRMÓSI SÁNDOR

A SZÁMÍTÓGÉPES SZÖVEGSZERKESZTÉS

VÉRTESI ESZTER ÉS BODORNÉ SIPOS ÁGNIS MUNKÁJA

MŰSZAKI SZERKESZTŐ: GAZDA ÁKOS

NYOMTA ÉS KÖTÖTTÉ: PXP ELSŐ MAGYAR DIGITÁLIS NYOMDA RT., BUDAPEST

Források

- www.tortenet.sztnh.gov.hu
- [Iparjogvédelem az 1895. évi szabadalmi törvény életbelépését megelőzően](#)
- [Iparjogvédelem a Szabadalmi Hivatal működése idején 1896-1920](#)
- [Iparjogvédelem a Szabadalmi Bíróság működése idején 1944-ig](#)
- [Az 1895. évi szabadalmi törvénnyel kapcsolatos irodalom](#)
- [Konszolidáció a második világháború után \(1945-1948\)](#)
- [Az újjátómozgalom kibontakoztatása \(1949-1956\)](#)
- [Az Országos Találmányi Hivatal szervezete és tevékenysége az 1960-as évek végéig \(1957-1968\)](#)
- [Iparjogvédelem Magyarországon a gazdasági válság kibontakozásáig \(1969-1982\)](#)
- [Az iparjogvédelmi rendszer szervezeti és jogszabályi változásai \(1983-1989\)](#)
- [A tisztségviselők névsora az intézmények rendjében](#)

Benke Zsófia (szerk.) Magyar iparjogvédelmi dokumentumok a régmúltból, MSZH, 1998

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

Dr. Alpár Erzsébet LL.M (München)

Nyugat-magyarországi Egyetem

Technológia Transzfer Iroda

Iparjogvédelmi szakértő

jogász, okl. gyógyszerész

E-mail: [e.alpar\(at\)nyme.hu](mailto:e.alpar@nyme.hu)

Tel: 06/30 613 3426